

Sirle Sommer-Kalda

Esmaspäeval ja teisipäeval Ida-Virumaal ringsõidu teinud vabariigi president Toomas Hendrik Ilves keskendus seekord sellele, kuidas elatakse keskustest väljaspool.

Olete käinud presidendina Ida-Virumaal korduvalt, sattunud nii idapiirile kui kloostrisse, jäägrimuuseumisse kui europarlamenti valimiste eelhäälletusele. Teie eriline armastus on koolid. Nagu olete varasemas intervjuus öelnud, proovite oma visiitidel alati külastada koole, et õpilased saaksid teile küsimusi esitada ja et president poleks kaugel hõljuv isik, keda nähakse ainult teleriekraanil. Kas seekordne ringsõit pakkus mingeid ahaa-elamusi?

Saan elamusi alati, kui ma tulen Ida-Virumaale. Olen kindel, et Eesti vajab siinsete inimeste ettevõtlikkust ja tublidust, mis on sageli hakkamasaamise ja toimetulemise eeskujuks paljudele teistele. Ka nüüd rõõmustas mind Ida-Viru inimeste optimism ja ettevõtlikkus. Aga seekordsel ringsõidul ma ei tahtnud ainult keskustes käia, vaid väljaspool ka.

Ääremaal, nagu näiteks Tudulinna vallas Lemmakul või Vaivara vallas Sõtke külas.

Mulle ei meeldi see termin "ääremaa". Kuna ma kogu aeg tiivustan inimesi, et nad liiguksid väljaspool suuri keskusi, tahtsingi sõita just sinna, kus ma seekord käisin.

Näiteks Narva-Jõesuusse, kus üks tubli mees teeb silmukonserve (OÜ Kirderand juht Valery Nadjuk - toim.). Või perekond Kangurite juurde, kes korraldavad Rannapungerjal Tuletorni festivali, mis toob Peipsi äärde Eesti tippkultuuri. Või Avinurme elulaadikeskusesse.

Perekonnad Kangur ja Objartel, kelle koju sisse astusite, on suurepärased näited

inimestest, kes oma kogukonnas mägesid liigutavad. Kahjuks kipuvad keskused selliseid inimesi ära tõmbama. Kuidas peatada seda, et tegijad väikestest kohtadest ei lahkuks? Kas regionaalpoliitikaga saab teha midagi selle heaks, et hoida aktiivseid inimesi kohapeal, et nad näeksid perspektiivi seal tegutsemiseks?

Usun, et inimesed ise teevad kõige rohkem selleks, et aktiivsed inimesed jääksid väikestesse kohtadesse, see ongi kogukondliku tegevuse mõte. Et inimesed teevad oma elu kohapeal ilusamaks ja siis teised näevad ka, et on ilus.

Vabakonna vabatahtlik tegevus on asi, mida ei saa suunata riik, vaid see on pigem inimeste tahtes kinni. On kohti, kus inimesed ise tahavad ja teevad midagi, ja on kohti, kus inimesed ei viitsi. Ja see on väga selgelt näha juba mööda sõites: kas aiad on ilusad ja majad värvitud.

Seisame praegu perekond Kangurite Lemmaku kodu õuel Rannapungerja jõe ääres. See on hoolitsetud ja kena kant, aga noori pole sellest hoolimata.

Kui palju teil lapsi on?

Kaks.

No kaheksa on veel vaja.

Ma tegelikult ei ela siin, aga see selleks. Viimased omavalitsuste valimised näitasid, et värsket verd tuleb kohalikku poliitikasse visalt juurde. Miks inimesed, kes tegelikult tahavad muutusi, ei kandideeri?

Ma ei tea, võib-olla nad ei viitsi. Kui vaadata volikogude koosseisu, siis umbes kolmandik alati

muutub, aga nendel valimistel kohati isegi rohkem. Nõnda juhtus Narvas, samuti näiteks Kuressaare linnas, kus vahetus peaaegu pool volikogu koosseisust. Nii et ei saa öelda, et ei tule uusi inimesi. See asi kindlasti varieerub piirkonniti.

Teine asi, millega tuleb arvestada ja mida näen ka oma koduvallas, on see, et need inimesed, kes olid aktiivsed kümme aastat tagasi, on seda ka praegu. Ja täiesti arusaadav, et nad saavad uuesti valitud. Aktiivsed inimesed on tuntud ja neile tulevad hääled.

Nii et ma ei arva, et peame kogu aeg mingit voolavust nägema. Kui inimene on tegija, siis ta kogub hääli, ja kui uued tegijad tulevad peale, siis ka nemad koguvad hääli. Aga selline arusaam, et kohe kõik peaks välja vahetama - meil ei ole nii tihedat konkurentsi. Neid inimesi, kes tahavad midagi teha, on piiratud hulk, ja nii see on igal pool.

Tallinnas oli tihe konkurents, ometi sõidab Savisaare karavan koerte klähvimisele vaatamata edasi. Majaperemees Ilmar Kangur küsis teilt otse, millal te presidendina Savisaarest jagu saate. Millal siis?

Suur tänu! (President muigab ja kiirustab auto poole, aga ta ongi ajakavast maha jäänud.)

Hüva, lõpetame siis diplomaatilisema küsimusega, mille esitas teile TTÜ Virumaa kolledžis põlevkivi kompetentsikeskuse juht Kalle Pirk. Kuidas oleks riigi seisukohalt õige põlevkivi kasutada: kas intensiivselt, nüüd ja kohe või minimaalselt, et varu jätkuks kauemaks?

Kui me vaatame, kui kiiresti tehnoloogia ja põlevkivitehnoloogia viimastel aastatel arenevad, siis tundub, et mida rohkem me jätame alles, seda parem. Võib-olla suudame põlevkivi tulevikus palju efektiivsemalt ja puhtamalt kasutada, sest olgem ausad, praegu oleme põlevkivirevolutsiooni alguses.

Soovitaksin siinsetel inimestel, kellel on loovam lähenemine asjadele, mõelda, kuidas

innovaatiliselt kasutada põlevkivienergiat. Sest arvestades, kui algstaadiumis on põlevkiviteadmised muude energiaallikatega võrreldes, saab siin suuri asju teha.

Artikkel Põhjaranniku [veebilehel](#) .